

Mötesanteckningar

Dialog mellan det lokala pensionärsrådet och delregional nämnd Göteborg den 23 april 2024

Plats: Regionens Hus, Lejonet

Tid: kl. 09.30-12.00

Närvarande:

Delregional nämnd Göteborgs arbetsgrupp för frågor som rör äldre

Mats Berglund (V), ordförande

Dragan Dobromirovic (S)

Eva Ringdahl (MP)

Maria Millback (V)

Lars-Åke Blomqvist (M)

Göteborgs pensionärsråd

Britt-Marie Törngren (PRO)

Asta Jansen (PRO)

Birgitta Ljungström Bengtsson (PRO)

Tommy Emanuelsson (PRO)

Viking Slottnér (PRO)

Zaidi Folias (SKPF)

Anna Ekskog Hallmén (SKPF)

Anna-Lena Stjernlöf (SKPF)

Olof Jacobsson (SKPF)

Yvonne Haglund (SKPF)

Anita Cullberg (RPG)

Britt Johansson (SPF)

Siw Andersson (SPF)

Madeleine Jacobsson (SPF)

Koncernkontoret

Peter Svensson, ansvarig tjänsteperson

Hanna Bergsten, nämndsamordnare

Övriga närvarande

Karin Fröjd, specialist i allmänmedicin och geriatrik

Val av justerare

Olof Jacobsson (SKPF) väljs att justera mötesanteckningarna jämte ordförande.

Äldres psykiska hälsa och ofrivillig ensamhet

Karin Fröjd, specialist i allmänmedicin och geriatrik föredrar om äldres psykiska hälsa och ofrivillig ensamhet (se presentation). Nya siffror visar att psykiska besvär ökar efter 95 år. Vidare finns det stora skillnader bland kvinnor och män där kvinnor är överrepresenterade i enkäten men män är överrepresenterade i statistiken för suicid. Sjukvården har utgått från medelåldersmän när det gjorts mätningar vad som är symptom på depression men det skiljer sig hur det uttrycker sig hos äldre. Vad som ökar risken för depression bland äldre handlar ofta om att det finns någon kroppslig ohälsa som begränsar ens tidigare självständighet. Det kan handla om något så simpelt som en bruten handled.

Vad gäller behandlingen har uttag av antidepressiva läkemedel ökat, speciellt bland de som är 85 år eller äldre. Det finns ingen forskning på om detta är en bra behandling för äldre då de antidepressiva läkemedlen testats på yngre. Vidare får de äldsta sällan stödsamtal eller psykologisk behandling även om det möjligen hade varit minst lika effektivt. När det kommer till identifierade åtgärder är tidig upptäckt och en fast vårdkontakt väsentliga. Det behövs även en kunskapsatsning. Vidare är det viktigt med ett kontaktnät även efter man blivit änklings då det annars finns risk för att, fram för allt, äldre män självmedicinerar med exempelvis alkohol (se presentation).

Ensamheten är upplevd och behöver inte handla om den faktiska ensamheten utan kan också vara existentiell. I Norden är vi exempelvis mindre besvärade av ensamhet jämfört med Syd- och Östeuropa. En tolkning är att vi i Norden har ett bättre fungerande pensionssystem som gör att du kan leva ett gott självständigt liv som gammal, jämfört med Sydeuropa där du är mer beroende av hjälp från anhöriga. Inom hemtjänsten har det utvecklats till att bli mer praktisk hjälp med städning och tvättning men det är minst lika viktigt med de sociala kontakterna för att motverka ensamhet. Representanter från pensionärsorganisationerna reflekterar över att de har ett stort ansvar för att anordna sociala aktiviteter och detta skulle på sikt leda till mindre psykisk ohälsa och sjukdomar bland äldre om man jobbar mer förebyggande med ensamhet och fysisk aktivitet.

Demenssjukdomar och kognitiv svikt

Karin informerar om att demenssjukdomar ökar bland äldre och att sjukvården ofta kommer in för sent (se presentation). Under hösten 2021 startade Västra götalandregionen (VGR) ett regionalt processteam (RPT) för samverkan mellan anhörigrupper, sjukvården och kommunen. Teamet har identifierat olika förbättringsområden där teamarbete och samordning med den kommunala äldreomsorgen är viktig för att upptäcka demens tidigt. Mats Berglund (V) lyfter att det under dialogen med Göteborgs stad uppmärksammats att det finns ett glapp i informationsöverföringen mellan vårdcentral och äldreomsorg. Karin meddelar att man testat ett nytt digitalt verktyg för detta och att det nya programmet Millennium kommer utveckla detta. Framåt kommer nya demensläkemedel och det behövs samverkan även efter diagnosen. Processteamet har också identifierat att det finns behov av att bilda ett demensnätverk. Vårdcentraler som fokuserar på äldre som målgrupp, så kallade äldremottagningar, och hälsosamtal hade underlättat för målgruppen.

Aktuella frågor i delregional nämnd Göteborg

Mats Berglund, ordförande i delregional nämnd Göteborg (DRNG) informerar om aktuella frågor i regionen (se presentation). Första frågan som Mats tar upp är sjukhusens ekonomi, vilken är väldigt ansträngd. Det är ett omfattande sparpaket men det ligger inget varsel på sjukhusen. Det har kommit extra pengar i form av statsbidrag men det motsvarar inte underskotten 2023. Vidare har regionfullmäktige, mycket på grund av det ekonomiska läget, höjt patientavgifterna. Det tredje ämnet som DRNG vill lyfta är att beredningen för nära vård ser över förändringar i vårdvalen. De ser över bland annat möjligheten till differentierat vårdval. Exempelvis en vårdcentral som fokuserar på äldre och en annan kanske på studenter. Mats informerar även om att det under tidigare kommundialoger har efterfrågats en tillnyktringsverksamhet i Göteborg och nämnden har nominerat frågan till operativa hälso- och sjukvårdsnämnden. Arbetsgruppen för äldre har haft fokus på ensamhet hos äldre och arbetsgruppen jobbar även med ett nomineringsärende vad gäller samverkan vid demensdiagnos. Även frågan om äldrecentraler diskuteras.

Slutligen presenterar Mats svar på de frågor som skickats in från pensionärsorganisationerna. Vad gäller Lundby sjukhus har det utretts flera gånger, men pengarna som hade behövts för en sådan investering ansågs kunna användas på ett bättre sätt i verksamheten. Det finns även ett nybyggt sjukhus i Högsbo som kan fylla behovet. Vidare är många av vårdkontakterna är planerade och kommer utifrån och därför likväl ändå kan åka till ett annat sjukhus. De mottagningar som kommer vara kvar på Hisingen på specialistmottagningen på Capio Lundby är: dialys, vuxenpsykiatri och ögonmottagning. Frågan om infektioner på ortopedien/geriatriken i Mölndal hänvisar nämnden direkt till den verksamhet det berör som kan svara på frågan. En annan inkommen fråga gäller våld i nära relationer kopplat till vård i hemmet så frågar sjukvården redan idag om detta vid vårdkontakt. Frågan är väldigt viktig och planeras därför vara ett tema på nästa pensionärsråd där regionen bjuder in lämplig person för föredragning om detta. Regionen tittar även på om man skulle kunna ha en särskild mottagning för våldsutsatta. En annan fråga har inkommit om ambulanssjukvården i Göteborgsområdet där det även här är aktuellt med en längre föredragning på ett kommande pensionärsråd. En fråga om vårdcentralerna har dragit ner på medicinsk fotvård uppkommer under mötet. Mats tar med sig frågan men konstaterar att det är en viktig fråga för diabetiker.

Aktuella frågor hos pensionärsorganisationerna

SKPF informerar om att frågan om utvecklingen av digitala verktyg behöver ta hänsyn till de äldre patienterna och oro finns över att de analoga verktygen helt kommer ersättas av digitala. En annan fråga är rehabilitering som innan fanns tillgängligt direkt på Sahlgrenska men idag behöver man söka själv i större utsträckning. Stöttar sjukvården i att lotsa rätt när det gäller rehabilitering nu när det inte är under samma tak? PRO lyfter att arbete pågår med att öka samverkan mellan kommunala träffpunkter för att kunna nå ut till en bredare målgrupp. Det görs idag mycket dubbelarbete mot samma målgrupper och det borde gå att samarbeta bättre när det gäller exempelvis friskvårdsaktiviteter för äldre. Frågan som RPG vill lyfta fram är hur vårdpersonalen hanterar patienternas existentiella frågor. Finns det samtalsstöd för det på sjukhusen? RPG har haft en dragning om samordnade individuella planer (SIP) och undrar i vilken utsträckning de används i regionen? Mats svarar att det ser väldigt olika ut på vårdcentralerna där vissa använder det i större utsträckning än andra men från och med 2025 kommer det finnas möjlighet för regionen att utfärda sanktioner mot de vårdcentraler som inte uppfyller sitt uppdrag.

Nästa sammanträde, förslag på ämne för föredragning och upplägg

Förslaget på datum är 20 augusti på eftermiddagen och dragningen planeras vara ”våld i nära relationer” – lite extra fokus på äldre generellt men även vård i hemmet.